

Öğretmenlerin Denetime İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi

Mahmut BELGEN¹

Müjdat ÇOLAK²

Metin DOĞAN³

Mehmet BELGEN⁴

Öz

Araştırmada öğretmenlerin denetime yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nicel bir yöntem olan tarama modeli tercih edilmiştir. Eğitimde denetim ile ilgili görüşlerine başvurulmuş öğretmenler, 2022 yılı Kasım ayında Malatya ili Yeşilyurt'ta bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda görev yapmakta olan 350 öğretmendir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Gündüz ve ark. (2018) tarafından geliştirilmiş olan "Denetime İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Öğretmenler ile Google forms üzerinden yürütülen anket uygulaması sonucunda elde edilen verilerin analizinde SPSS 22.0 programı kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alınmıştır. Öğretmenlerin branşları, kıdemleri ve okul türleri ile denetime yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlılık olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunda, cinsiyet, branş, yaş, eğitim durumu, kıdem ve okul türü değişkenlerin öğretmenlerin denetime yönelik tutumları üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca öğretmenlerin eğitim düzeylerinin artması, denetime yönelik tutum konusunda farkındalık durumlarının artmasını sağlarken, öğretmenler kıdem ve yaşlarının artması ile birlikte mesleki yorgunluk ve tükenmişlik durumu yaşayabilmekte ve buna bağlı olarak da denetime yönelik tutum düzeyleri düşebilmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Denetim, Denetime Yönelik Tutum

¹ Cumhuriyet İlkokulu, Battalgazi / Malatya, mahmut12122012@gmail.com

² Cumhuriyet İlkokulu, Battalgazi / Malatya, mujdatcolak07@gmail.com.

³ Cumhuriyet İlkokulu, Battalgazi / Malatya, metinmete1966@hotmail.com.

⁴ Orduzu Ata İlkokulu, Battalgazi / Malatya, mehmetbelgen24@gmail.com.

Determining Teachers' Attitudes Towards Supervision

Abstract

In the study, it was aimed to examine the attitudes of teachers towards supervision. The survey model, which is a quantitative method, was preferred in the study. The teachers who were consulted for their opinions on supervision in education are 350 teachers working in public schools affiliated to the Ministry of National Education in Yeşilyurt, Malatya in November 2022. As a data collection tool in the study, Gündüz et al. (2018) "Attitude Scale Towards Auditing" developed by was used. SPSS 22.0 program was used in the analysis of the data obtained as a result of the survey conducted with the teachers over Google forms. The level of significance in the analyzes was taken as $p < 0.05$. It has been determined that there is a statistical significance between the branches, seniority and school types of the teachers and their attitudes towards supervision. As a result of the research, it was determined that variables such as gender, branch, age, education level, seniority and school type were effective on teachers' attitudes towards supervision. In the study, it was also concluded that while the increase in the education level of the teachers increased their awareness of the attitude towards supervision, the teachers could experience professional fatigue and burnout with the increase in their seniority and age, and accordingly, the level of their attitude towards supervision could decrease.

Keywords: Teacher, Supervision, Attitude Towards Supervision

Giriş

Günümüz koşullarında bireylerin topluma katılabilmeleri ve sürdürdükleri üretken hayatlarına ayak uydurabilmeleri için eğitime ihtiyaçları vardır. Eğitim, insanların doğumlarından itibaren toplum yaşamında bulunmaları açısından gerekli olan bilgi, beceri ve anlayışları edinmeleri ve kişilik özelliklerini geliştirmelerinde, doğrudan ya da dolaylı şekilde, yardım etme olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2022). Gelişme ve değişen dünya koşulları, eğitim kurumları olarak adlandırılan okulların her zaman yenilenmesine ve gelişmesine yol açmaktadır (Gülşen, 2009; Nayir, 2013). Bu yenilik ve değişim de, kurumların kontrol edilmesi gerekliliğini, farklı bir anlatımla denetlenmeleri gerekliliğini ortaya çıkartmaktadır.

Denetim süreci, bir eğitim kurumunun belirtilen hedeflere ulaşip ulaşmadığına ve yeniliklere ayak uydurup uydurmadığına dair fikir vermektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulunca 2010 yılında yayınlanan bir raporda; genel olarak, özel ve tüzel kişiliğe sahip kamu kurum ve kuruluşlarında yürütülen çalışmaların; kaynaklar, imkânlar ve koşullar dikkate alınarak yasal çerçevede belirlenen amaçlara hizmet edip etmediğinin incelenmesi denetim veya denetleme faaliyeti olarak adlandırılmaktadır. Denetimin temel ilke ve hedefleri, doğruluğu, düzenliliği, verimliliği, ekonomikliği ve etkinliği sağlamaktır. Denetim, objektif, etkin ve güvenilir standartlara göre karşılaştırma yaparak ulusal standartlar ve planlama ilkelerine uygun olarak durum ortaya koymak ve boşlukları doldurmak için rehberlik sağlamak amacıyla önerilerde bulunma sürecidir (MEB, 2010). Çağdaş yönetimde

planlamadan sonra uygulama ve denetim aşamaları vazgeçilmez faaliyetler şeklinde görülmekte ve denetimsiz bir yönetim kademesinin kendini yenileyerek geliştirmesi ve dönemin gereklerini karşılaması mümkün olmamaktadır (MEB, 2010, s. 12-13).

Denetim; planlama ve uygulamanın hedeflenen düzeyde olup olmadığını belirlemek, varsa eksiklikleri ve sapmaları düzeltmek için yapılmaktadır. Sürekli ve etkin denetim sayesinde yürütülen faaliyetlerden beklenen verimler elde edilebilir, beklenen fayda ve gelişim sağlanabilir ve faaliyetlerin başarılı bir şekilde sürdürülmesi sağlanabilmektedir (Çetinkanat ve Sağnak, 2016). Denetim süreci; eğitim kaynaklarının etkin ortak kullanımını, öğrenme ve öğretme sürecini etkileyen durumların analiz edilmesini ve geliştirilmesini içeren bir süreçtir (Bilir, 2013). Denetim, diğer kurumlarda olduğu gibi eğitim kurumları açısından da önemli bir kontrol ve rehberlik faaliyetidir. Eğitim kurumlarında yapılan denetim, okulun amaç ve hedeflerine ulaşma konusunda planlananla ortaya çıkan sonuç arasındaki farkların incelenmesini ve değerlendirilmesini sağlamaktadır. Eğitim kurumlarında yürütülen eğitim öğretim faaliyetlerinin odak noktasında öğretmenler bulunmaktadır. Eğitimde denetim, öğretmenleri yakından ilgilendiren bir konudur. Bu açıdan bakarak çalışmada öğretmenlerin denetime yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Denetim Kavramı

Milli kaynakların verimli kullanılması ve çağın gerektirdiği yeteneklere sahip bireylerin geleceğe hazırlanması konusunda eğitim kurumları en önemli faktörü oluşturmaktadırlar. Bu açıdan bakıldığında her ülkenin siyasal, kültürel ve sosyal durumunu ortaya koyan kendine özgü bir eğitim yapısının bulunduğu söylenebilir. Buna karşın bu sistem dahilinde, bütün öğrencileri zenginleştirici ve verimli bir öğrenme alanı oluşturan eğitim kurumlarına, yani okullara sahip olmak, bugün tüm ülkelerin ortak özlemlerinden biridir. Bu beklentiyi karşılamak için genel olarak her antrenmanda amaç ve hedeflerin belirlendiği görülmektedir. Denetim sistemi, bu amaç ve göstergelere ulaşma düzeyinin belirlenmesinde, daha iyi sonuçlara ulaşmak için gerekli aksiyonların alınmasında ve süreçlerin iyileştirilmesinde kilit rol oynamaktadır (Aydın, 2000).

Birçok Avrupa ülkesinde denetleme faaliyetleri kurullar/birimler vasıtasıyla kurulan denetleme mekanizmaları, bu bağli olarak öğretmenlerin veya okulların kişisel olarak izlenmesine odaklanmaktadır (Remi, 2011). Bu ayrımın tarihsel açıdan bakılarak iki farklı yaklaşıma dayandığını söylemek mümkündür. Bir yanda bazı devletlerde eğitim yapısının kalite düzeyinin öğretmen ile ilgili olduğuna inanılmaktadır. Bu açıdan bakılarak öğretmenlerin kişisel denetimi ortaya çıkarken, diğer yanda örneğin Fransa gibi diğer ülkelerde Birleşik Krallıkta vurgu okul denetimlerindedir. Eğitim sisteminin kalitesinin öncelikle okullarda olanlara bağlı olduğunu varsayılmaktadır (Standaert, 2000).

Benzer şekilde yerli literatürde eğitim sisteminin gerçekleştirdiği denetim alanına göre denetimin program ve kurum denetimi şeklinde iki biçimde sınıflandırılmaktadır. Bu dönemde program denetimi, öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecindeki çalışmalarının gözlemlenmesi, denetlenmesi ve değerlendirilmesi iken, kurumsal denetimi ise insan ve

maddi kaynakların sağlanıyor olması ve bu kaynakların standartlara göre izlenmesi, denetlenmesi ve değerlendirilmesi olarak yorumlamaktadır (Taymaz, 2002).

Gözetim, eğitim denetiminin aşamalarından birini oluşturmaktadır ve kamunun yararını koruyarak eğitim öğretim faaliyetlerini kontrol şekli olarak tarif edilebilmektedir (Bursalıoğlu, 2010). Denetim, bir örgütün davranışlarının yerleşik ilke ve kurallara uygunluğu ve kabul edilmiş amaçları karşılayıp karşılamadığını bulma sürecidir (Aydın, 2000). Denetim, okul tarafından yürütülen çalışmaları gözlemlemek, bir dizi kanal aracılığıyla kanıt toplamak ve okul hakkında bir yargıya varmaktır (Richards, 2001). Denetim, planlanan organizasyon, yönetim ve ürün hedeflerinden sapmaları önlemek için organizasyonel fonksiyonları denetim ve düzenleme sürecini ifade etmektedir (Başaran, 2000). Ancak denetim, sistemin ürettiklerinden geri bildirim alma ve bu geri bildirim sistemi iyileştirmek ve geliştirmek için kullanma faaliyetidir. Kurumda düzeltme ya da iyileştirme varsa kontrol vardır, yoksa kontrol yoktur (Başar, 2010). Denetim, bağımsız ve nesnel bilgi elde etmek, yerel ve ulusal boyutta belirli bir performans kalitesini yakalamak, yasal ve mesleki gereklilikleri, veli ve öğrenci ihtiyaçlarını karşılama seviyesini belirlemek, bir okulun sunduğu eğitimin kalitesi için periyodik ve amaçlı bir inceleme biçiminde ifade edilmektedir (Janssens ve Van Amelsvoort, 2008).

Eğitim Denetimi

Eğitim sisteminde denetim uygulamasının eğitimcilerin görüş birliği olduğunu söylemek mümkündür. Bütün kurumların bir amacı ya da bir dizi amacı yakalamak için yaratılmıştır ve bu gayeye ulaşıldığı ölçüde varlığını sürdürmektedir. Bu nedenle amacını ne kadar yerine getirdiğini devamlı surette biliniyor ve izleniyor olması gerekir, bu yüzden var olmaktadır. Bu, girdilerin, süreçlerin ve sonuçların sürekli olarak izlenmesini ve değerlendirilmesini gerektirmektedir (Aydın, 2000). Bir kurumun amaçlarına ne kadar ulaştığı, kaynaklarını ne kadar etkin kullandığı, hizmet süreçlerinin nasıl iyileştirilebileceği gibi soruların cevaplanabilmesi amacıyla eğitim ve öğretim süreçlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi gerekli olmaktadır (Demirkasımoğlu, 2011). Bu sebeple sürekli denetim, analiz yapma ve geliştirme faaliyetlerini içeren denetim, eğitim sisteminde ayrılmaz bir süreç şeklinde algılanmaktadır (Aydın, 2000).

Denetim eğitimde ve diğer sosyal kurumlarda önemli bir süreci ifade etmektedir (Erdem, 2006). Deneti, yönetimin tüm alanlarında ve tüm yönetim süreçlerinde etkin olarak hissedilen eğitim sisteminin bir alt boyutudur (Erdem ve Eroğul, 2012). Bilir'e (2013) göre eğitim denetimi, eğitim sürecini iyileştirme ve daha etkili hale getirme nihai amacı ile eğitim sistemini etkileyen faktörlerin değerlendirilerek daha etkili eğitim ve öğretim sağlama görevidir Eğitim denetimi bu işlevlere sahiptir, eğitim yönetiminde etkin bir yeri olan ve eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesi için gereklidir. Eğitim sisteminin amaçlarının gerçekleşmesi, eğitim alt sisteminin etkisi altında gerçekleşmektedir. Alt mekanizmalardan biri olan kontrol, sistemin girdi, süreç ve çıktıları üzerinden bilgi elde ederek, alınan bilgileri değerlendirerek ve değerlendirme sonuçlarına göre örgütün amaçlarını değiştirerek ve formüle ederek eğitim sistemi içerisinde etkin bir yeri bulunmaktadır (Gökçe, 1994).

Eğitim denetimi, eğitim kurumunun insan ve malzemelerinin ilgili kanuni şartlara, kurum hedeflerine, eğitimin ilkeleri ile ekonomik kurallarına uyacak şekilde kullanımının ve bunların gerçekleştirilmesinde karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve değerlendirilmesidir (Altıntaş, 1992). Eğitim denetimi, öğretmenlerin ve müfettişlerin uygulamalarını anlamalarını sağlar; okullar ve ebeveynler için bilgi ve yeteneklerini mümkün olduğunca en iyi biçimde kullanılmasına yardımcı olma sürecini ifade etmektedir (Sergiovanni ve Starrat, 1993).

Bilir'e (2013) göre eğitim kaynaklarının kolektif bir şekilde etkin kullanımı, öğretme-öğrenme faaliyetlerini etkilemekte olan durumların eleştirel bir şekilde sentez edilmesini ve geliştiriliyor olmasını içerir. Başaran'a (2000) göre eğitim denetiminin amacı, okulların etkinliğini sağlamak ve sürdürmektir. Denetim faaliyetleri okul idaresi tarafından ister müfettiş tarafından yapılsa da denetimin temel amacı okulun etkililiğidir. Denetim aynı zamanda okulun devam eden değerlendirmesini denetlemek için yapılan faaliyetleri de içermektedir (Erdem, 2006). Buna dayanarak, okul tarafından yürütülen faaliyetlerin eğitim ve öğretime ne ölçüde katkı sağladığını değerlendirin ve bu faaliyetlerden daha fazla verim alınması için gerekli yardımın sağlanması gerekmektedir. Bu nedenle eğitimde öğretme-öğrenme süreci daha önemlidir; eğitim denetimi açısından eğitim sürecinin denetimi, kimin denetlediği, nasıl denetlediği ve denetimin standartları da çok önemlidir (Pehlivan, 2007).

Tüm eğitim faaliyetleri belirli hedeflere ulaşmayı amaçlar. Eğitim sistemleri, tasarladıkları insanları temel aldıkları eğitim felsefesine göre geliştirmek ve onların istediği sosyal modeli oluşturmak için tasarlanır (Şişman, 20079). Tecer'e (2011) göre denetimler, eğitim sisteminin amaçlarına ulaşma düzeyini sağlamak, hedeflere ulaşmaya yönelik araştırmalardaki eksiklikleri gidermek, hataları düzeltmek ve iyileştirmek ve hedeflere daha üst seviyelere ulaşmak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla denetimin temel amacı eğitim sistemini geliştirmektir. Bursalıoğlu'nun (2010) belirttiği gibi bu durumda denetim, eğitim amaçlarına göre gerçekleştirilir ve amacı eğitim amaçlarına en uygun değerleri ve eylemleri bulmaktır. Taymaz'a (2011) göre bu bağlamda denetimin bir amaca yönelik amaçlı bir faaliyet olduğunu söylemek mümkündür. Denetim, iş planının en iyi şekilde uygulanmasını, eksikliklerin tespit edilerek giderilmesini ve başarıya ulaşılmasını hedeflerken, kurum personelinin eğitimine ve yönlendirilmesine de önem vermektedir.

Güven'e (2011) göre denetim faaliyetleri ile öğretmenlere destek sunarak verimliliği artırmayı, öğretmen, yönetici ve öğrencilerin ufkunu genişletmeyi, yönetimin ve öğretmenlerin denetim sürecine etkin katılımını sağlamayı amaçlamaktadır. Dündar'a (2005) göre denetim, okul ve personel uygulamalarının gözden geçirilmesine izin vererek geri bildirim elde edildiğinden okul başarısına ve gelişimine yardımcı olmaktadır. Bu durumda denetim, eğitim-öğretim sürecinin daha etkin ve verimli hale getirilmesi, dolayısıyla eğitim-öğretim faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması amacıyla yürütülen tüm kariyer yardımı ve rehberlik hizmetlerini kapsamaktadır (Yıldırım-Erol, 2010).

Aküzüm ve Özmen'e (2013) göre denetim, eğitimden beklenen amacı gerçekleştirmek ve insan kaynakları gelişiminin denetimini uygulamak için ana organdır. Denetimciler, eğitim sistemini doğrudan değerlendirebildikleri ve etkileyebildikleri için eğitim örgütlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Denetimciler, eğitim organizasyonlarına idari ve pedagojik davranışın

doğrudan denetçileri olarak katılmaktadırlar. Eğitim örgütlerinde, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin eylemlerinin süreçlere ve sonuçlara etkisini değerlendirebilecek konumdadırlar (Uğurlu, 2010). Yalçınkaya ve arkadaşlarına (2012) göre bu nedenle, eğitim sisteminde kilit rol oynayan öğretmenleri ve okul yöneticilerini etkin kılmak ve geliştirmek için bir teftiş sistemine ve onu yürüten müfettişlere gereksinim olmaktadır.

Öz'ün (2003) belirttiği gibi eğitim sistemindeki değişim ve gelişmeler, müfettişlerin etkin teftiş yapmalarını gerektirmektedir. Eskiden müfettişler sadece öğretmenlerin öğretim yöntemlerini ve öğrencilerin bilgi düzeyini değerlendirirken, şimdilerde öğrencilerdeki davranış değişiklikleri, eğitim kurumu ile çevresi arasındaki ilişki, okul arasındaki formal ve informal ilişkileri analiz etmek zorundadırlar. Eğitim sistemi içerisinde yönetim, rehberlik, liderlik, yetiştirme, araştırma, soruşturma vb. işlevleri olan denetmenler; bireyin çevre ve koşullara uygun olmasına, kendini tanımasına ve kabul etmesine, eksikliklerini gidermesine, çözüm bulmasına yardımcı olmaktadır (Taymaz, 2011).

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Öğretmenlerin denetime ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmış olan bu çalışmada nicel bir yöntem olan tarama modeli tercih edilmiştir. Bu modelde geçmişte yaşanmış ya da yaşanmaya devam eden bir durumun betimlenmesi sağlanmaktadır (Karasar, 2012). Araştırmada öğretmenlerin denetim ile ilgili geçmişte yaşadıkları ve bu yaşantılarına bağlı olarak eğitimde denetim ile ilgili görüşleri demografik özelliklerine göre değerlendirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Eğitimde denetim ile ilgili görüşlerine başvurulanan öğretmenler, 2022 yılı Kasım ayında Malatya ili Yeşilyurt'ta bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda görev yapmakta olan 350 öğretmendir. Araştırma ile ilgili görüşü alınan öğretmenlerin bazı kişisel özellikleri Tablo 1'de yer aldığı gibidir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri

		N	%
Cinsiyet	Kadın	166	47,4
	Erkek	184	52,6
Branş	Sınıf Öğretmeni	220	62,9
	Branş Öğretmeni	130	37,1
Yaş	30 yaş ve altı	78	22,3

	31-40 yaş	165	47,1
	41 yaş ve üzeri	107	30,6
Eğitim Düzeyi	Lisans	203	58,0
	Yüksek Lisans	106	30,3
	Doktora	41	11,7
	Toplam	350	100,0
Kıdem	10 yıl ve altı	78	22,3
	11-15 yıl	165	47,1
	16-20 yıl	65	18,6
	21 yıl ve üstü	42	12,0
Görev Yapılan Okul	İlkokul	54	15,4
	Ortaokul	222	63,4
	Lise	74	21,1
	Toplam	350	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %47,4'ü kadın, %52,6'sı erkektir. %62,9'u sınıf öğretmeni, %37,1'i branş öğretmenidir. %22,3'ü 30 yaş ve altı, %47,1'i 31-40 yaş aralığında, %30,6'sı 41 yaş ve üzeridir. %58'i lisans, %30,3'ü yüksek lisans, %11,7'si doktora mezunudur. %22,3'ü 10 yıl ve altı süredir, %47,1'i 11-15 yıl arası süredir, %18,6'sı 16-20 yıl süredir, %12'si 21 yıl ve üstü süredir öğretmenlik yapmaktadır. %15,4'ü ilkokulda, %63,4'ü ortaokulda, %21,1'i ise lisede görev yapmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Öğretmenlerin ders denetimine ilişkin görüşlerinin alındığı araştırmada veri toplama aracı olarak, Gündüz ve ark. (2018) tarafından geliştirilmiş olan “Denetime İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. 5’li likert tipinde olan ölçek, üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekteki maddelere ilişkin dereceler hiç, az, orta, çok ve pek çok biçiminde sınıflanmıştır. Gündüz ve ark. (2018) yaptıkları çalışmada ölçeğin Cronbach’s Alpha güvenirlik katsayısı ,95, bizim çalışmamızda ise ,93 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Öğretmenler ile Google forms üzerinden yürütülen anket uygulaması sonucunda elde edilen verilerin analizinde SPSS 22.0 programı kullanılmıştır. Öğretmenlerin demografik özelliklerinin dağılımının belirlenmesinde yüzde ve frekans analizi yapılmıştır. Öğretmenlerin

demografik özelliklerine göre denetim ile ilgili görüşlerinin anlamlılık analizlerinin yapılmasından önce çarpıklık ve basıklık analizi yapılarak, elde edilen verilerin normallik durumu incelenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Araştırma Verilerinin Normallik Durumu

	Ort.	ss.	Min-Max	Çarpıklık	Basıklık
Denetimin Örgüte Etkisi	4,08	0,13	3,67-4,22	-0,482	0,601
Denetimin İşgörene Etkisi	4,38	0,16	4,00-4,57	-0,141	0,188
Denetimin İlişkilere Etkisi	3,92	0,11	3,67-4,17	0,911	-0,219
Ölçek Toplamı	4,19	0,09	4,00-4,31	-0,736	-0,130

Araştırma verilerinin normallik analizinde çarpıklık değerlerinin en düşük -0,736, en yüksek 0,911 olduğu, basıklık değerlerinin en düşük -0,219, en yüksek 0,601 olduğu belirlenmiştir. Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1,500 ile +1,500 arasına olması durumunda araştırma verileri normal dağılım göstermektedir. Araştırma verilerinin normal dağılım göstermesi sebebiyle verilerin anlamlılık düzeylerinin analizinde parametrik testlerden t testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

Bulgular

Öğretmenlerin denetime ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yürütülen anket uygulaması sonucunda elde edilen veriler, öğretmenlerin demografik özellikleri ile değerlendirilmiş, öğretmenlerin demografik özellikleri ile denetime ilişkin tutumları arasındaki istatistiksel olarak farklılaşma incelenmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre Denetime Yönelik Tutum

Cinsiyet		N	Ort.	ss.	t	p
Denetimin Örgüte Etkisi	Kadın	166	4,078	0,135	-0,366	0,714
	Erkek	184	4,083	0,116		
Denetimin İşgörene Etkisi	Kadın	166	4,381	0,134	0,683	0,495
	Erkek	184	4,370	0,175		
Denetimin İlişkilere Etkisi	Kadın	166	3,898	0,097	-2,795	0,005
	Erkek	184	3,931	0,122		
Ölçek toplamı	Kadın	166	4,187	0,080	-0,326	0,745

Erkek	184	4,190	0,092
-------	-----	-------	-------

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile denetime ilişkin tutum ölçeğinin alt boyutlarından; denetimin örgüte etkisi, denetimin işgörene etkisi ve ölçek toplamı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmazken ($p>0,05$), denetimin ilişkilere etkisi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Denetimin örgüte etkisi ve denetimin ilişkilere etkisi alt boyutlarında erkek öğretmenlerin puan ortalamaları daha yüksekken, denetimin işgörene etkisi ve ölçek toplam puanlarında kadın öğretmenlerin ortalama puanı daha yüksektir.

Tablo 4. Branş Değişkenine Göre Denetime Yönelik Tutum

Branş		N	Ort.	ss.	t	p
Denetimin Örgüte Etkisi	Sınıf Öğretmeni	220	4,085	0,111	0,726	0,468
	Branş Öğretmeni	130	4,075	0,146		
Denetimin İşgörene Etkisi	Sınıf Öğretmeni	220	4,347	0,184	-4,504	0,000
	Branş Öğretmeni	130	4,423	0,072		
Denetimin İlişkilere Etkisi	Sınıf Öğretmeni	220	3,938	0,123	5,231	0,000
	Branş Öğretmeni	130	3,876	0,076		
Ölçek Toplamı	Sınıf Öğretmeni	220	4,181	0,092	-2,151	0,032
	Branş Öğretmeni	130	4,202	0,076		

Öğretmenlerin branşları ile denetime ilişkin tutum ölçeğinin alt boyutlarından; denetimin işgörene etkisi, denetimin ilişkilere etkisi ve ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak bir anlamlılık bulunurken ($p<0,05$), denetimin örgüte etkisi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Denetimin örgüte etkisi ve denetimin ilişkilere etkisi alt boyutlarında sınıf öğretmenlerin puan ortalamaları daha yüksekken, denetimin işgörene etkisi ve ölçek toplam puanlarında branş öğretmenlerin ortalama puanı daha yüksektir.

Tablo 5. Yaş Değişkenine Göre Denetime Yönelik Tutum

Yaş	N	Ort.	ss.	F	p	
Denetimin Örgüte Etkisi	30 yaş ve altı	78	4,079	0,106	4,473	0,012
	31-40 yaş	165	4,099	0,089		
	41 yaş ve üzeri	107	4,054	0,172		
	Toplam	350	4,081	0,125		
Denetimin İşgörene Etkisi	30 yaş ve altı	78	4,430	0,000	10,077	0,000
	31-40 yaş	165	4,339	0,172		
	41 yaş ve üzeri	107	4,391	0,175		
	Toplam	350	4,375	0,157		
Denetimin İlişkilere Etkisi	30 yaş ve altı	78	3,830	0,000	37,187	0,000
	31-40 yaş	165	3,929	0,120		
	41 yaş ve üzeri	107	3,956	0,108		
	Toplam	350	3,915	0,112		
Ölçek Toplamı	30 yaş ve altı	78	4,195	0,034	1,109	0,331
	31-40 yaş	165	4,182	0,078		
	41 yaş ve üzeri	107	4,196	0,120		
	Toplam	350	4,189	0,087		

Öğretmenlerin yaşları ile denetime ilişkin tutum ölçeğinin alt boyutlarından; denetimin örgüte etkisi, denetimin işgörene etkisi ve denetimin ilişkilere etkisi alt boyutları arasında istatistiksel bir anlamlılık bulunurken ($p < 0,05$), ölçek toplamı arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$). Denetimin örgüte etkisi alt boyutunda denetime ilişkin tutum ortalaması en düşük olanlar 41 yaş ve üzeri öğretmenler (4,054), en yüksek olanlar ise 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerdir (4,099). Denetimin işgörene etkisi alt boyutunda denetime ilişkin tutum ortalaması en düşük olanlar 31-40 yaş arasında olan (4,339) öğretmenlerken, en yüksek olanlar 30 ve altı yaşlarda olan (4,430) öğretmenlerdir. Denetimin ilişkilere etkisi alt boyutunda denetime ilişkin tutum ortalaması en yüksek olanlar 41 ve üzeri yaşlarda (3,865) olan öğretmenlerken, en düşük olanlar 30 ve altı yaşlarda olan (3,830) öğretmenlerdir. Ölçek toplamında denetime ilişkin tutum ortalaması en yüksek olanlar 41 ve

üzeri yaşlarda (4,196) olan öğretmenlerken, en düşük olanlar ise 31-40 yaşları (4,182) arasında olan öğretmenlerdir.

Tablo 6. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Denetime Yönelik Tutum

Eğitim Durumu	N	Ort.	ss.	F	p	
Denetimin Örgüte Etkisi	Lisans	203	4,089	0,104	4,058	0,018
	Yüksek Lisans	106	4,054	0,173		
	Doktora	41	4,110	0,000		
	Toplam	350	4,081	0,125		
Denetimin İşgörene Etkisi	Lisans	203	4,356	0,159	4,645	0,010
	Yüksek Lisans	106	4,391	0,176		
	Doktora	41	4,430	0,000		
	Toplam	350	4,375	0,157		
Denetimin İlişkilere Etkisi	Lisans	203	3,910	0,116	22,442	0,000
	Yüksek Lisans	106	3,958	0,104		
	Doktora	41	3,830	0,000		
	Toplam	350	3,915	0,112		
Ölçek toplamı	Lisans	203	4,188	0,073	2,564	0,078
	Yüksek Lisans	106	4,197	0,120		
	Doktora	41	4,210	0,000		
	Toplam	350	4,189	0,087		

Öğretmenlerin eğitim durumları ile denetime ilişkin tutum ölçeğinin alt boyutlarından; denetimin örgüte etkisi, denetimin işgörene etkisi ve denetimin ilişkilere etkisi alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunurken ($p < 0,05$), ölçek toplam puanında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$). Denetimin örgüte etkisi alt boyutu puan ortalaması en düşük olanlar yüksek lisans mezunu öğretmenlerken (4,054), en yüksek olanlar ise doktora mezunu öğretmenlerdir (4,110). Denetimin işgörene etkisi alt boyutu puan ortalaması en düşük olanlar lisans mezunu öğretmenlerken (4,356), en yüksek olanlar doktora mezunu öğretmenlerdir (4,430). Denetimin ilişkilere etkisi alt boyut puanı en düşük olanlar doktora mezunu öğretmenlerken (3,830), en yüksek olanlar yüksek lisans mezunu

öğretmenlerdir (3,958). Ölçek toplamında denetime ilişkin tutum puan ortalaması en düşük olanlar lisans mezunu (4,188) olan öğretmenlerken, en yüksek olanlar doktora (4,210) mezunu öğretmenlerdir.

Tablo 7. Kıdem Değişkenine Göre Denetime Yönelik Tutum

Kıdem		N	Ort.	ss.	F	p
Denetimin Örgüte Etkisi	10 yıl ve altı	78	4,079	0,106	16,960	0,000
	11-15 yıl	165	4,099	0,089		
	16-20 yıl	65	4,112	0,109		
	21 yıl ve üstü	42	3,963	0,210		
	Toplam	350	4,081	0,125		
Denetimin İşgörene Etkisi	10 yıl ve altı	78	4,430	0,000	18,177	0,000
	11-15 yıl	165	4,339	0,172		
	16-20 yıl	65	4,455	0,199		
	21 yıl ve üstü	42	4,290	0,000		
	Toplam	350	4,375	0,157		
Denetimin İlişkilere Etkisi	10 yıl ve altı	78	3,830	0,000	25,126	0,000
	11-15 yıl	165	3,929	0,120		
	16-20 yıl	65	3,964	0,122		
	21 yıl ve üstü	42	3,943	0,081		
	Toplam	350	3,915	0,112		
Ölçek toplamı	10 yıl ve altı	78	4,195	0,034	26,184	0,000
	11-15 yıl	165	4,182	0,078		
	16-20 yıl	65	4,249	0,111		
	21 yıl ve üstü	42	4,113	0,081		
	Toplam	350	4,189	0,087		

Öğretmenlerin kıdemleri ile denetime ilişkin tutum ölçeğinin alt boyutlarından; denetimin örgüte etkisi, denetimin işgörene etkisi, denetimin ilişkilere etkisi alt boyutları ve ölçek toplamı arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Denetimin örgüte etkisi alt boyutu puan ortalaması en düşük olanlar kıdemi 21 yıl ve üstü olan öğretmenlerken (3,963), en yüksek olanlar kıdemi 16-20 yıl aralığında olan öğretmenlerdir (4,112). Denetimin işgörene etkisi alt boyut puanı en düşük olanlar kıdemi 21 yıl ve üstü olan öğretmenlerken (4,290), en yüksek olanlar kıdemi 16-20 yıl aralığında olan öğretmenlerdir (4,455). Denetimin ilişkilere etkisi alt boyutu puan ortalaması en düşük olanlar kıdemi 10 yıl ve altı olan öğretmenlerken (3,830), en yüksek olanlar kıdemi 16-20 yıl aralığında olan öğretmenlerdir (3,964). Ölçek toplamında denetime yönelik tutum puan ortalaması en düşük olanlar kıdemi 21 yıl ve üstü olan öğretmenlerken (4,113), en yüksek olanlar kıdemi 16-20 yıl aralığında olan öğretmenlerdir (4,249).

Tablo 8. Okul Türü Değişkenine Göre Denetime Yönelik Tutum

Okul Türü	N	Ort.	ss.	F	p	
Denetimin Örgüte Etkisi	İlkokul	54	4,220	0,000	54,512	0,000
	Ortaokul	222	4,064	0,073		
	Lise	74	4,030	0,202		
	Toplam	350	4,080	0,125		
Denetimin İşgörene Etkisi	İlkokul	54	4,257	0,182	39,279	0,000
	Ortaokul	222	4,425	0,126		
	Lise	74	4,313	0,156		
	Toplam	350	4,375	0,157		
Denetimin İlişkilere Etkisi	İlkokul	54	3,912	0,086	2,440	0,089
	Ortaokul	222	3,907	0,114		
	Lise	74	3,940	0,121		
	Toplam	350	3,915	0,112		
Ölçek toplamı	İlkokul	54	4,173	0,071	15,180	0,000
	Ortaokul	222	4,208	0,075		
	Lise	74	4,148	0,112		
	Toplam	350	4,189	0,087		

Öğretmenlerin okul türleri ile denetime ilişkin tutum ölçeğinin alt boyutlarından; denetimin örgüte etkisi, denetimin işgörene etkisi ve ölçek toplam puanları arasında istatistiklerin anlamlılık bulunurken ($p < 0,05$), denetimin ilişkilere etkisi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$). Denetimin örgüte etkisi alt boyut puanları en düşük olanlar lisede görev yapan öğretmenlerken (4,030), en yüksek olanlar ilkokulda görev yapan öğretmenlerdir (4,220). Denetimin işgörene etkisi alt boyutu puan ortalaması en düşük olanlar ilkokulda görev yapan öğretmenlerken (4,257), en yüksek olanlar ortaokulda görev yapan öğretmenlerdir (4,425). Denetimin ilişkilere etkisi alt boyut puanı en düşük olanlar ortaokulda (3,907) görev yapan öğretmenlerken, en yüksek olanlar ilkokulda (3,912) görev yapan öğretmenlerdir. Ölçek toplamı puanları en düşük olanlar lisede görev yapan öğretmenlerken (4,148), en yüksek olanlar ise ortaokulda görev yapan öğretmenlerdir (4,208).

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Denetim, eğitim kurumlarının belirlemiş oldukları amaç ve hedeflerine ulaşmalarının değerlendirilmesi açısından önemlidir. Eğitim kurumunda öncelikli amaçlarından birinin öğrencilerin akademik başarısının yükseltilmesi olmasından dolayı öğretmenlerin görevlerini yapmaları sırasında yaptıklarının denetlenmesi, eğitimin nihai sonucunun değerlendirilmesi anlamına gelmektedir. Öğretmenler denetime yönelik tutumlarını, denetimin etkilediği konulara göre belirlemektedirler ve öğretmenlerin bu yöndeki tutumları kişisel özelliklerine göre farklılaşabilmektedir. Araştırmada öğretmenlerin denetime yönelik tutumlarının kişisel özelliklerine göre farklılaşma durumu incelenmiştir.

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile denetime ilişkin tutum ölçeğinin alt boyutlarından; denetimin örgüte etkisi, denetimin işgörene etkisi ve ölçek toplamı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmazken, denetimin ilişkilere etkisi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Tankı (2018) yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin cinsiyetleri ile denetime yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak bir anlamlılık bulunmadığını belirlemiştir. Yılmaz (2019) yaptığı araştırmada öğretmenlerin cinsiyetleri ile öğretimsel denetin algıları arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmadığını tespit etmiştir. Temiz (2018) araştırmasında öğretmenlerin cinsiyetleri ile denetime yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmadığını tespit etmiştir. Araştırmada erkek öğretmenlerin denetimin örgüte ve ilişkilere etkisinin denetime yönelik tutumlarında etkili olurken, kadın öğretmenlerin denetime yönelik tutumlarına denetimin işgörene etkisi daha yoğun hissedilebilmektedir.

Öğretmenlerin branşları ile denetime ilişkin tutum ölçeğinin alt boyutlarından; denetimin işgörene etkisi, denetimin ilişkilere etkisi ve ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak bir anlamlılık bulunurken, denetimin örgüte etkisi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Temiz (2018) yaptığı araştırmada öğretmenlerin branşları ile denetime yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunduğunu belirlemiştir. Yılmaz (2019) yaptığı araştırmada öğretmenlerin branşları ile öğretimsel denetin algıları arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunduğunu tespit etmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin denetimin örgüte ve ilişkilere etkisi olacağını, branş öğretmenlerinin ise denetimin işgörene etkisinin olacağını düşündükleri ve denetime yönelik tutumlarının bu faktörlere göre şekillendiği söylenebilir.

Öğretmenlerin yaşları ile denetime ilişkin tutum ölçeğinin alt boyutlarından; denetimin örgüte etkisi, denetimin işgörene etkisi ve denetimin ilişkilere etkisi alt boyutları arasında istatistiksel bir anlamlılık bulunurken, ölçek toplamı arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Temiz (2018) araştırmasında öğretmenlerin yaşları ile denetime yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmadığını tespit etmiştir. Araştırmada öğretmenlerin denetime yönelik tutum düzeylerinin yaş düzeyinin yükselmesi ile çoğunlukla yükseliyor olduğu görülmüştür. Yaş faktörünün yükselmesi öğretmenlerin mesleki tecrübe edinmeleri açısından önemli olduğu gibi, denetime ilişkin tutumlarında da etkili olabilmektedir.

Öğretmenlerin eğitim durumları ile denetime ilişkin tutum ölçeğinin alt boyutlarından; denetimin örgüte etkisi, denetimin işgörene etkisi ve denetimin ilişkilere etkisi alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunurken, ölçek toplam puanında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır. Tankı (2018) yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin eğitim durumları ile denetime yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak bir anlamlılık bulunmadığını belirlemiştir. Araştırmada öğretmenlerin eğitim düzeylerinin yükselmesi ile denetime yönelik tutumlarının da çoğunlukla yükselmekte olduğu görülmüştür. Eğitim düzeyinin yükselmesi öğretmenlerin denetime yönelik farkındalık düzeylerini olumlu yönde etkilerken, denetime yönelik tutumlarını da olumlu yönde etkileyebilmektedir.

Öğretmenlerin kıdemleri ile denetime ilişkin tutum ölçeğinin alt boyutlarından; denetimin örgüte etkisi, denetimin işgörene etkisi, denetimin ilişkilere etkisi alt boyutları ve ölçek toplamı arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmaktadır. Tankı (2018) yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin kıdemleri ile denetime yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak bir anlamlılık bulunmadığını belirlemiştir. Yılmaz (2019) yaptığı araştırmada öğretmenlerin kıdemleri ile öğretimsel denetin algıları arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmadığını tespit etmiştir. Temiz (2018) araştırmasında öğretmenlerin kıdemleri ile denetime yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmadığını tespit etmiştir. Araştırmada öğretmenlerden kıdemi 16-20 yıl arasında olanların denetime yönelik tutumlarının en yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenler mesleğe başladıkları ilk yıllarda mesleki tecrübelerinin az olması, son yıllarında ise mesleki yorgunluk ve tükenmişlik yaşamaları sebebiyle denetime yönelik tutum düzeylerinde azalma olabilmektedir.

Öğretmenlerin okul türleri ile denetime ilişkin tutum ölçeğinin alt boyutlarından; denetimin örgüte etkisi, denetimin işgörene etkisi ve ölçek toplam puanları arasında istatistiklerin olarak anlamlılık bulunurken, denetimin ilişkilere etkisi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır. Yılmaz (2019) yapmış olduğu araştırmasında öğretmenlerin denetime yönelik tutumları ile okul türleri arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunduğunu belirlemiştir. Okul türündeki farklılıklar, okulun amaç ve hedeflerinde farklılıklar oluşturabilmektedir. Bu farklılıklar da öğretmenlerin denetime yönelik tutumlarında farklılıklar oluşmasına sebep olabilmektedir.

Araştırma sonucunda, cinsiyet, branş, yaş, eğitim durumu, kıdem ve okul türü değişkenlerin öğretmenlerin denetime yönelik tutumları üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca öğretmenlerin eğitim düzeylerinin artması, denetime yönelik tutum konusunda farkındalık durumlarının artmasını sağlarken, öğretmenler kıdem ve yaşlarının artması ile birlikte mesleki yorgunluk ve tükenmişlik durumu yaşayabilmekte ve buna bağlı olarak da denetime yönelik tutum düzeyleri düşebilmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin denetime yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olmasını sağlamak adına, mesleki yorgunluk ve tükenmişlik yaşamamaları adına meslek içi eğitimlerin verilmesi yararlı olabilecektir.

Öğretmenlerin denetime yönelik tutumları farklı değişkenlerden de etkilenebilmektedir. Bu açıdan bakılarak yeni yapılacak araştırmalarda farklı bölgelerde görev yapan öğretmenlerin denetime yönelik tutumlarının araştırılması ve karşılaştırmalı olarak analiz edilmesi yararlı olabilecektir.

Kaynakça

- Aküzüm C., Özmen, F. (2013). Eğitim denetmenlerinin rollerini gerçekleştirme yeterlikleri bir meta-sentez çalışması. *EKEV Akademi Dergisi*, 56, 97-120.
- Altıntaş, R. (1992). İlköğretimin teftişi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 403-422.
- Aydın, M. (2000). *Çağdaş eğitim denetimi*. Yenilenmiş 4. Baskı. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi
- Başar, H. (2010). Eğitim Denetiminde Bilim ve Teknolojiden Yararlanmak. II. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi (223-231). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi-Temsen.
- Başaran, İ. E. (2000). *Yönetim*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Bilir, A. (2013). Eğitimde denetimsel davranışın amaç ve işlevleri. *Eğitim Bilim ve Toplum Dergisi*, 11(44), 8-31
- Bursalıoğlu, Z. (2010). Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış. 15. Baskı. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Çetinkanat, C., Sağnak, M.(2016). Eğitim müfettişlerinin tercih ettikleri denetim stillerinin kontrol odağına göre karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 43, 33-42.
- Demirkasımoğlu, N. (2010). Türk eğitim sisteminde bir alt sistem olan denetim sisteminin seçilmiş bazı ülkelerin denetim sistemleri ile karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(23), 24-48.
- Dündar, A. A. (2005). *İlköğretim okullarında yapılan teftişin okul başarısı ve gelişimi üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Erdem, A. R. (2006). Öğretim denetiminde yeni bakış açısı: “Sürekli geliştirme” temeline dayalı öğretimin denetimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 275-294.
- Erdem, A. R., Eroğul, M. G. (2012). Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ders denetiminde eğitim müfettişlerinin öğretmene ilişkin tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 13-26.
- Gülşen, C. (2009). Eğitim denetiminde kalite yönetimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 38(182), 149-165.
- Gündüz, Y. Elma, C. Aslan, H. (2018). Denetime İlişkin tutum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(28), 31-59.
- Güven, R. (2011). *Sınıf öğretmenlerinin rehberlik ve denetim sürecine ilişkin görüşleri (Yozgat ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Janssens, F. J. K. (2007). *Supervising the Quality of Education*. In W. Böttcher ve H. G. Kotthoff (Eds.), *Schulinspektion: Evaluation, Rechenschaftslegung und Qualitätsentwicklung*. Münster: Waxman.
- Janssens, F. J. K., Van Amelsvoort, G. H. (2008). School Self-Evaluations and School Inspections in Europe: An Exploratory Study. *Studies in Educational Evaluation*, 34, 15-23.
- Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı (2010). *Özel eğitim kurumları denetim rehberi*. Ankara.
- Nayir, F. (2013). Eğitimde kalite geliştirme sürecinde okul değerlendirmenin rolü. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 119-134.
- Öz, M. F. (2003). *Türkiye Cumhuriyeti milli eğitim sisteminde teftiş*. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi.
- Pehlivan, F. (2007). *Türkiye, Fransa ve İngiltere eğitim sistemlerinde öğretimsel etkinliklerin denetiminin yapısal olarak karşılaştırılması*. Bilim Uzmanlığı Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Remi, T. (2011). School Inspections: From Control and Regulation to Support and Counselling? *Current Literature Review in Education November*, 1-16.
- Richards, C. (2001). School Inspection: A Re-appraisal. *Journal of Philosophy of Education Society of Great Britain*, 35(4), 655-665.
- Sergiovanni, T. J., Starratt, R. J. (1993). *Supervision a redefinition*. United States: McGraw-Hill.
- Standaert, R. (2000). *Inspectorates of Education in Europe: A Critical Analysis*. Utrecht: Department for Educational Development, Ministry of Education, Flanders
- Şişman, M. (2007). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem.

- Tankı, A. (2018). *İlkokul öğretmenlerinin denetmenlere yönelik yeterlik alguları ve tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs.
- Taymaz, H. (2002). *Eğitim sisteminde teftiş kavramlar, ilkeler, yöntemler*. Geliştirilmiş 5. Baskı. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Taymaz, H. (2011). *Eğitim sisteminde teftiş: Kavramlar, ilkeler, yöntemler*. Ankara: Pegem.
- TDK, Türk Dil Kurumu Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/> (15.09.2022)
- Tecer, O. (2011). *İlköğretim müfettişlerince yapılan okul denetimlerinin öğretmenlerin içsel motivasyon ve iş tatmini düzeylerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Temiz, S. (2018). *Okul müdürlerinin denetim rollerine ilişkin öğretmen algularının incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Uğurlu, C. T. (2010). Öğretmenlerin eğitim müfettişlerinin etik davranışlarına ilişkin görüşleri. *e- Intertanional Journal of Educational Research*, 1(2), 66-78.
- Yalçınkaya, M. (1993). Klinik teftiş farklı bir model mi? *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 26(2) 379-386.
- Yıldırım, D. Ş. (2006). *Resmi ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin motivasyon ve iş tatminini etkileyen faktörler*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım-Erol, S. (2010). *İlköğretim okulu müdürlerinin denetim sürecinde ilköğretim müfettişlerinden beklentileri*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yılmaz, E. (2019). *Öğretmen algularına göre okul müdürünün öğretimsel denetim davranışlarının öğretmen motivasyonuna etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.